

Werkvoorschrift voor de certificering van overige landdieren

Code: **HT-ECOL-OVEIU-01** Versie: 04

Ingangsdatum: 01-11-2026

Versie	Datum	Wijziging ten opzichte van vorige versie
03	08-10-2026	<ul style="list-style-type: none">- Toevoeging wet- en regelgeving;- Controle in- en uitslagregister;- Verschillende diersoorten nagelopen, waar nodig volgorde aangesloten bij de verordening, plus waar nodig aangevuld.- Certificering AI- gevaccineerde vogels aangepast n.a.v. aangepaste wet- en regelgeving;- Afspraken vogel certificering opgenomen, plus verwijzing naar hiervoor ontwikkelde websitepagina;- Eisen rondom ringen Psittacidae opgenomen, met deadline van 1 september 2026;- Invulvoorbeeld h/k/f/ en andere carnivoren geüpdatet naar nieuwe certificaatmodellen;- Invulvoorbeeld toegevoegd voor h/k/f/ zending kan niet voldoen aan de voorwaarden voor niet-commercieel transport (bijlage 1A);- Bijlage 21 aangepast (intern);- Bijlage 25 aangepast (intern).
04	01-11-2026	<ul style="list-style-type: none">- Nieuwe invulvoorbeelden i.v.m. veranderde blauwtong wetgeving;- Aangezien het werkvoorschrift net is herzien, zijn de groene arceringen van versie 3 niet verwijderd.

Inhoudsopgave

1	Onderwerp	3
2	Wet- en regelgeving.....	3
2.1	EU-Regelgeving	3
2.2	Nationale wetgeving	3
2.3	Beleidsregels	3
3	Begrippen en definities	4
4	Benodigdheden	5
5	Werkwijze	5
5.1	Vorbereiding	5
5.2	Aankomst	5
5.3	DOM controle.....	5
5.3.1	Apen	6
5.3.2	Bijen.....	6
5.3.3	Hommels (Bombus sp)	6

Werkvoorschrift voor certificering van overige landdieren

Code: **HT-ECOL-OVEIU-01**

Versie: 04

Ingangsdatum: 01-11-2026

5.3.4	Landdieren van en /of naar een geconsigneerde inrichting	7
5.3.5	Honden / katten en fretten	8
5.3.6	Andere carnivoren (anders dan hond, kat, fret)	10
5.3.7	Wilde landdieren (niet gehouden vogels of zoogdieren).....	11
5.3.8	Kameelachtigen	12
5.3.9	Hertachtigen	13
5.3.10	Andere gehouden hoefdieren	14
5.3.11	In gevangenschap levende vogels	15
5.3.12	Dieren behorende tot een geregistreerd reizend circus of dierennummer	23
5.3.13	Controle vervoermiddel/transportmiddel.....	24
5.3.14	Fysieke controle (klinische keuring)	24
5.4	Certificering.....	24
5.4.1	E-CertNL.....	24
5.5	Vertrek	24
6	Registratie en archivering	25
6.1	Registratie	25
6.2	Archivering.....	25
7	Interventies	25
7.1	Corrigerende interventies	25
7.2	Sanctionerende interventies.....	25
8	Arbo, milieu en veiligheid.....	25
9	Bijlagen.....	26

1 Onderwerp

Dit werkvoorschrift bevat specifieke informatie voor de Officiële Dierenarts (OD) ten behoeve van de certificering van overige landdieren die vanuit Nederland naar EU-lidstaten of de EER/EVA-landen Zwitserland en Noorwegen verplaatst worden. Dit werkvoorschrift is een aanvulling op werkvoorschrift [HTSL-TRTPECOL-WLZVL-01](#) en procedure [HT-ECOL-ALDIU-01](#), waarin algemene informatie over de exportcertificering van levende dieren is beschreven.

2 Wet- en regelgeving

2.1 EU-Regelgeving

- 2016/429 Diergezondheidsverordening (Animal Health Regulation)
- 2020/688 Gedelegeerde Verordening verplaatsingen landdieren
- 2019/2035 Gedelegeerde Verordening registraties
- 2023/118 Gedelegeerde Verordening wat betreft de diergezondheidsvoorschriften voor verplaatsingen binnen de Unie van in gevangenschap levende vogels die bestemd zijn voor tentoonstellingen
- 2020/689 Gedelegeerde Verordening voor bewaking, uitroeiingsprogramma's en de ziektevrije status voor bepaalde in de lijst opgenomen ziekten en nieuwe ziekten
- 2023/361 Gedelegeerde Verordening voor het gebruik van bepaalde diergeneesmiddelen voor de preventie en bestrijding van bepaalde in de lijst opgenomen ziekten (Voor de EER relevante tekst)
- 338/97 Verordening inzake de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten door controle op het desbetreffende handelsverkeer
- 1739/2005 tot vaststelling van de veterinairrechtelijke voorschriften voor het vervoer van circusedieren tussen de lidstaten (artikel 5 en artikel 7, leden 1 en 2, alsmede de bijlagen I, III en IV)
- 2026/705 tot vaststelling van modelidentificatiedocumenten en modelverklaringen voor het niet-commerciële verkeer van gezelschapsdieren
- 2026/766 wat betreft de ziektevrije status ten aanzien van infectie met *Echinococcus multilocularis*
- Echinococcus EFTA landen: [EEA Legal Texts | European Free Trade Association](#) (Annex I, VETERINARY AND PHYTOSANITARY MATTERS 155, 32018 R 0878)

2.2 Nationale wetgeving

- Besluit en Regeling houders van dieren
- Wet Dieren
- Besluit en Regeling diergezondheid
- Besluit activiteiten leefomgeving
- Besluit huis - en hobbydierenlijst

2.3 Beleidsregels

Zie [HTSL-TRTPECOL-WLZVL-01](#)

3 Begrippen en definities

Begrip	Definitie
Reizend circus of dierennummer	een tentoonstelling of kermis die dieren of dierennummers omvat en die zich tussen lidstaten of EER/EVA-landen verplaatst;
Geconsigneerde inrichting	elke permanente, geografisch beperkte inrichting die op vrijwillige basis tot stand is gekomen en die is erkend met het oog op verplaatsingen, waar dieren: <ul style="list-style-type: none"> a) worden gehouden of gefokt met het oog op tentoonstellingen, onderwijs, de instandhouding van soorten of onderzoek; b) zijn ingesloten en afgezonderd van het omringende milieu; en c) zijn onderworpen aan diergezondheidsbewaking en bio beveiligingsmaatregelen.
Gezelschapsdieren	een gehouden dier van de in bijlage I van de AHR vermelde soorten, <u>dat gehouden wordt voor niet-commerciële privédoeleinden</u> . <i>Bijlage I, AHR:</i> <i>Honden, Katten, Fretten, Ongewervelde dieren (met uitzondering van: bijen, weekdieren van het phylum Mollusca en schaaldieren van het subphylum Crustacea), Waterdieren voor sierdoeleinden, Amfibieën Reptielen, Vogels (behalve kippen, kalkoenen, parelhoen, eenden, ganzen, kwartels, duiven, fazanten, patrijzen en loopvogels), knaagdieren en konijnen.</i>
In gevangenschap levende vogels	Andere vogels dan pluimvee die om andere redenen dan ondergenoemde redenen (bolt) in gevangenschap worden gehouden, denkend aan; voorstellingen, races, tentoonstellingen, wedstrijden, de kweek of verkoop. <ul style="list-style-type: none"> - de productie van: <ul style="list-style-type: none"> i) vlees; ii) eieren voor consumptie; iii) andere producten; - het uitzetten in het wild; - het kweken van vogels die worden gebruikt voor de bovengenoemde soorten productie;
Landdieren	vogels, landzoogdieren, bijen en hommels.
Overige landdieren	landdieren die bij verplaatsingen moeten worden gecertificeerd door de NVWA, zie: Terug naar de inhoudsopgave

4 Benodigdheden

Geen bijzonderheden, zie [HT-ECOL-ALDIU-01](#).

5 Werkwijze

De Officiële dierenarts (OD) voert de certificeringswerkzaamheden uit op een veehouderij, erkend verzamelcentrum of op overige erkende bedrijven. De werkzaamheden van de OD kunnen op de volgende wijze worden ingedeeld:

- 5.1 Voorbereiding
- 5.2 Aankomst
- 5.3 DOM-controle
 - 5.3.1 Controle vervoermiddel/transportmiddel
 - 5.3.2 Fysieke controle/ klinische controle
- 5.4 Certificering
- 5.5 Vertrek

Per onderdeel zal (indien van toepassing) worden aangegeven, waar de specifieke aandachtspunten voor het certificeren van overige dieren ligt, in aanvulling op hetgeen beschreven is in de procedure [HT-ECOL-ALDIU-01](#).

De restgroep landdieren, die niet nader gedefinieerd zijn onder 5.3 van dit werkvoorschrift denkend aan bijvoorbeeld knaagdieren en lagomorphen hoeven niet vergezeld te gaan van een diergezondheidscertificaat.

Deze dieren moeten wel altijd vergezeld zijn van een eigen verklaring van de exploitant voor verplaatsing naar andere lidstaten conform artikel 151 van de Vo. (EU) 2016/429, deze verklaring is vormvrij. Dit is niet van toepassing als de te verplaatsen dieren vallen onder de definitie van gezelschapsdieren. Deze verklaring is niet hetzelfde als bijlage 17.

5.1 Voorbereiding

Zie [HT-ECOL-ALDIU-01](#).

5.2 Aankomst

Zie [HT-ECOL-ALDIU-01](#) en het hygiëneprotocol [V&I01-L&N](#).

5.3 DOM controle

Zie [HT-ECOL-ALDIU-01](#) en [HTSL-TRTPECOL-WLZVL-01](#).

Een deel van de DOM-controle wordt beschreven onder 5.4 Certificering.

- bij twijfel over de verklaring door de exploitant wordt het in- en uitslagregister opgevraagd, zie 5.4 en bijlage 19 voor een voorbeeld van een in- en uitslagregister (bedrijfsregister).

Het controleren van het in- en uitslagregister is niet bij iedere individuele diersoort separaat opgenomen, maar de OD mag het in- en uitslagregister te allen tijde opvragen bij de exploitant die betrokken is bij de zending.

De OD controleert **binnen 48 uur voor vertrek**:

5.3.1 *Apen*

- dat de dieren afkomstig zijn van én gaan naar geconsigneerde inrichting (dit is te controleren in Traces NT – GELDIG als 'Confined establishment');
- bij verplaatsing van primaten vanaf een niet geconsigneerde inrichting in Nederland naar een geconsigneerde inrichting in een andere lidstaat moet de autoriteit van de lidstaat van ontvangst schriftelijke toestemming hebben gegeven voor de komst van de zending.
- Alleen voor deze primaten wordt het certificaat CONFINED_PRIMATE_INTRA gebruikt. Zie bijlage 22.

5.3.2 *Bijen*

- dat de dieren uit een gebied komen waar gedurende de laatste 30 dagen binnen een straal van 3 km geen verbod wegens Amerikaans vuilbroed gold (d.m.v. een check of er tijdelijke maatregelen/verplaatsingsverbod voor bijen van kracht zijn);
- dat de dieren uit een gebied komen met een straal van 100 km, waarvoor er geen beperkingen zijn t.a.v. de kleine bijenkastkever of de tropilaelapsmijt;
- dat de verpakking visueel vrij is van de bijenkastkever en de tropilaelapsmijt of andere plagen.

NB: voor bijenkoninginnen controleert de OD binnen de laatste 24 uur voor het vertrek.

5.3.3 *Hommels (Bombus sp)*

- dat de dieren geen tekenen vertonen van infestatie met *Aethina tumida* (kleine kastkever);
- dat de dieren afkomstig zijn van een inrichting die zich bevindt in het midden van een cirkel rond de inrichting met een straal van ten minste 100 km waarin geen melding is gemaakt van infestatie met *Aethina tumida* (kleine kastkever) en waarvoor geen beperkingen gelden als gevolg van een vermoedelijk geval van of een bevestigd geval van *Aethina tumida*;
- dat de verpakking visueel vrij is van de *bijenkastkever* en de *tropilaelapsmijt* of andere plagen.

NB: Bij het visuele onderzoek van bijen kan alleen een OD ingezet worden, die opgeleid is/kennis heeft om een bijenkast te benaderen (bijv. dierziektedeskundige) en wordt door de exporteur voorzien van goed beschermende kleding.

5.3.4 Landdieren van en /of naar een geconsigneerde inrichting

1. afkomstig zijn van én gaan naar een geconsigneerde inrichting:

- dat de exploitant verklaart dat er zich geen abnormale sterftegevallen met onbekende oorzaak hebben voorgedaan in de geconsigneerde inrichting van herkomst (zie bijlage 17);
- dat Traces CONFINED_LIVE_INTRA wordt gebruikt.

2. afkomstig zijn van een geconsigneerde inrichting, maar gaan naar een niet geconsigneerde inrichting:

- dat de dieren voldoen aan de eisen voor de soort in het intraverkeer, zie hiervoor de diersoort specifieke werkvoorschriften.

3. niet afkomstig zijn van een geconsigneerde inrichting maar wel gaan naar een geconsigneerde inrichting:

- dat de exploitant verklaart dat er zich geen abnormale sterftegevallen met onbekende oorzaak hebben voorgedaan in de geconsigneerde inrichting van herkomst (zie bijlage 17);
- dat ze vooraf minimaal 30 dagen in een erkende quarantaine hebben verbleven óf;
- dat ze bij aankomst op de bestemming 30 dagen in de quarantaine van de geconsigneerde inrichting verblijven én;
- de dieren voldoen aan de eisen voor de soort in het intraverkeer, zie hiervoor de diersoort specifieke werkvoorschriften.

NB: Vanaf aviaire influenza gevaccineerde geconsigneerde inrichtingen kan alleen export plaatsvinden van in gevangenschap levende gevaccineerde vogels als wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- Zij worden verplaatst vanuit hun geconsigneerde inrichting naar een andere geconsigneerde inrichting:
 1. waar wordt gevaccineerd, of
 2. waar alleen gevaccineerde in gevangenschap levende vogels worden gehouden, of
 3. waar kan worden gewaarborgd dat gevaccineerde en niet-gevaccineerde in gevangenschap levende vogels volledig van elkaar worden gescheiden.
- het betreft gevaccineerde in gevangenschap levende vogels waarvan de resultaten van de actieve bewaking negatief zijn voor het aantonen van infectie met een HPAI-veldvirus. Dit wordt jaarlijks gecontroleerd bij de erkende geconsigneerde inrichtingen die HPAI vaccineren.
- de bevoegde autoriteit van de lidstaat van bestemming toestemming heeft verleend om de gevaccineerde vogels te ontvangen. Deze toestemming is vormvrij;
- de gevaccineerde vogels 72 uur vóór de verplaatsing virologisch zijn getest met een negatief resultaat.
- In afwijking van opsommingspunt 3 mogen gevaccineerde in gevangenschap levende vogels van geconsigneerde inrichtingen die voor fokdoeleinden naar een andere geconsigneerde inrichting worden verplaatst, samen worden gehouden met niet-gevaccineerde in gevangenschap levende vogels die deel uitmaken van hetzelfde fokprogramma.

Zie voor de aviaire influenza gevaccineerde geconsigneerde inrichtingen bijlage 8 (intern document).

5.3.5 Honden / katten en fretten

- dat de dieren een chip hebben of een duidelijk leesbare tatoeage die voor 3 juli 2011 is aangebracht;
- dat ieder dier een EU-paspoort heeft. Wat is ingevuld conform de hiervoor geldende wet- en regelgeving op het moment van afgifte. Denk aan de laminatie (d.m.v. zelfklevende doorzichtige folie) van de vereiste informatie, doorhalingen van informatie die niet van toepassing is, is de informatie ingevuld op de daarvoor bestemde pagina, etc.;
- dat de dieren ouder dan 15 weken zijn;
- dat ze afkomstig zijn van een erkende of geregistreerde inrichting (d.w.z. een UBN of een erkenningsnummer NVWA) waar in de laatste 30 dagen voor het vertrek geen melding is gemaakt van infectie met het rabiësvirus bij gehouden landdieren.
- Op basis van de TRACES-Control rules is het activiteitstype OTH-OPER (status VALID) ook toegestaan. Dit is alleen het geval als een verplaatsing niet kan vallen in de definitie van niet commercieel verkeer omdat het gaat om een aantal >5 honden/katten of fretten. Bij commerciële verplaatsing is een UBN te allen tijde verplicht;
- de dieren hebben ten minste 21 dagen voor de datum van verplaatsing een volledige primaire vaccinatie tegen rabiës ontvangen of zijn opnieuw tegen rabiës gevaccineerd overeenkomstig de geldigheidsvoorschriften. Een herhalingsvaccinatie moet als een primaire vaccinatie worden beschouwd indien deze niet binnen de bedoelde geldigheidsvoorschriften van de eerdere vaccinatie is uitgevoerd;
- voor Ierland, Malta, Finland en Noorwegen (hele grondgebied) en voor Noord-Ierland (veterinair gelijkgesteld aan EU) worden honden bij export maximaal 120 uur en minimaal 24 uur voor aankomst behandeld met *Praziquantel* of een ander middel dat geregistreerd is voor de behandeling van *Echinococcus multilocularis* (de behandeling moet door de dierenarts-practicus met datum en tijdstip in het paspoort afgetekend zijn);
- dat de exploitant verklaart dat er zich geen abnormale sterftegevallen met onbekende oorzaak hebben voorgedaan in de inrichting van herkomst (zie bijlage 17);

Afwijkingen van de voorschriften met betrekking tot vaccinatie tegen rabiës en behandeling tegen infectie met *Echinococcus multilocularis*

- dat bij dieren jonger dan 15 weken (dus zonder geldige rabiës vaccinatie) de lidstaat of EER/EVA-land van bestemming algemene import toestaat en er een aanvullende verklaring aanwezig is over de herkomst van het dier (zie link: [Young Animals \(europa.eu¹\)](https://young-animals.europa.eu)).
- daarbij een bewijs wordt overlegd van een geldige rabiës vaccinatie van het moederdier, of een verklaring van de exploitant dat er geen contact met wilde dieren mogelijk is geweest;
- de uitzondering op de behandeling voor *Echinococcus multilocularis* (voor bovengenoemde landen) is alleen van toepassing indien de dieren rechtstreeks naar een geconsigneerde inrichting worden verplaatst;

Registratieverplichting van vervoerders

- met de aanscherping van de TRACES control rules voor overige landdieren moet er in het certificaat te allen tijde een geregistreerd vervoerder staan opgenomen. Het zal veelal gaan om commerciële vervoerders (type I of type II Vo. (EU) 1/2005), maar indien het gaat om een particulier die door het aantal honden (> 5 dieren) niet kan vallen binnen de definitie van niet-commercieel verkeer onder AHR en dus verplicht is een diergezondheidscertificaat aan te vragen, dan zal er een registratie als vervoerder vereist zijn. Dit is aan te vragen bij de NVWA. De voorscreening ziet hierop toe bij de aanvraag en attendeert de aanvrager op deze verplichte registratie. Zie voor meer informatie: [Basisregistratie vervoerder onder AHR | NVWA](#)

NB: Een primovaccinatie is pas geldig na 21 dagen en kan op een minimale leeftijd van 12 weken gegeven worden. Vaccinatie blijft meestal drie jaar geldig (afhankelijk van de registratie van het vaccin).

NB1: bij export naar België² moeten de dieren geboren en getogen zijn in een door België erkende fokkerij. Momenteel zijn er geen Nederlandse bedrijven die door België erkend zijn en daarmee is exportcertificering van honden of katten naar België niet mogelijk.

NB2: voor particulieren die hun eigen huisdieren willen verplaatsen, maar niet kunnen voldoen aan de voorwaarden voor niet-commercieel verkeer (het zijn meer dan 5 dieren of de eigenaar reist niet binnen 5 dagen van het dier) is een apart invulvoorbeeld, zie bijlage 1A.

¹ Let op, kijk naar de derde kolom van de tabel. Die gaat over commercial purposes en is in dit geval van toepassing (articles 54 and 56 of Regulation (EU) 2020/688)

² In de toekomst zal dit waarschijnlijk veranderen. Door de komst van de nieuwe Europese verordening inzake het welzijn van honden en katten en hun traceerbaarheid (2026/1818), deze is nog niet in werking en datum van inwerkingtreding is nog onbekend. Tot nader orde blijft deze lijn hetzelfde tot nader bericht.

5.3.6 *Andere carnivoren (anders dan hond, kat, fret)*

- dat ze individueel geïdentificeerd zijn of geïdentificeerd zijn als groep dieren;
- dat ze afkomstig zijn van een inrichting waar in de laatste 30 dagen voor het vertrek geen melding is gemaakt van infectie met het rabiësvirus bij gehouden landdieren;
- de dieren hebben ten minste 21 dagen voor de datum van verplaatsing een volledige primaire vaccinatie tegen rabiës ontvangen of zijn opnieuw tegen rabiës gevaccineerd overeenkomstig de geldigheidsvoorschriften. Een herhalingsvaccinatie moet als een primaire vaccinatie worden beschouwd indien deze niet binnen de bedoelde geldigheidsvoorschriften van de eerdere vaccinatie is uitgevoerd;
- dat hondachtigen niet eerder dan 48 uur voor de binnenkomst in een lidstaat of een zone daarvan met de ziektevrige status behandeld zijn tegen infectie met *Echinococcus multilocularis*.
- dat de exploitant verklaart dat er zich geen abnormale sterftegevallen met onbekende oorzaak hebben voorgedaan in de inrichting van herkomst (zie bijlage 17);

NB: Uitzondering rabiës vaccinatie en *Echinococcus multilocularis* behandeling van andere carnivoren die rechtstreeks verplaatst worden naar:

- a) een geconsigneerde inrichting (met 30 dagen quarantaine voor vertrek of op bestemming) of;
- b) een inrichting waar deze dieren als pelsdieren³ worden gehouden.

³ In NL is pelsdierhouderij verboden. Dat de bestemming een pelsdierhouderij is moet aantoonbaar gemaakt worden door de exporteur.

De OD controleert binnen 24 uur voor vertrek:

5.3.7 Wilde landdieren (niet gehouden vogels of zoogdieren)

- dat de dieren rechtstreeks van een habitat in NL naar een habitat of een inrichting in het land van bestemming verplaatst worden;
- dat de dieren die deel uitmaken van de zending gedurende ten minste 30 dagen voor het vertrek of, indien zij jonger zijn dan 30 dagen, sedert hun geboorte, in de habitat van oorsprong verbleven;
- dat de dieren zijn afkomstig van een habitat waar geen van de volgende ziekten of infecties gedurende de aangegeven periode zijn gemeld:
 - 1 infectie met het rabiësvirus in de laatste 30 dagen voor het vertrek;
 - 2 infectie met *Brucella abortus*, *B. melitensis* en *B. suis* bij wilde landdieren van voor die ziekte in de lijst opgenomen soorten in de laatste 42 dagen voor het vertrek;
 - 3 infectie met het *Mycobacterium tuberculosis*-complex (*M. bovis*, *M. caprae* en *M. tuberculosis*) bij wilde landdieren van voor die ziekte in de lijst opgenomen soorten in de laatste 42 dagen voor het vertrek;
 - 4 infectie met het virus van *Epizootische hemorrhagische* ziekte bij wilde landdieren van voor die ziekte in de lijst opgenomen soorten in een straal van 150 km in de laatste twee jaar voor het vertrek;
 - 5 miltvuur bij hoefdieren in de laatste 15 dagen voor het vertrek;
 - 6 surra (*Trypanosoma evansi*) in de laatste 30 dagen voor het vertrek;
 - 7 dat wanneer die dieren behoren tot de families *Antilocapridae*, *Bovidae*, *Camelidae*, *Cervidae*, *Giraffidae*, *Moschidae* of *Tragulidae*, de dieren voldoen aan de eisen t.a.v. BT (zie [BT-07](#)).
- dat de dieren gedurende die periode niet in contact zijn geweest met gehouden dieren met een lagere gezondheidsstatus of waarvoor om diergezondheidsredenen verplaatsingsbeperkingen gelden, of met gehouden dieren die afkomstig zijn uit een derde land;
- dat er een schriftelijke overeenstemming is over de verplaatsing tussen NVWA en de autoriteiten van het land van bestemming;
- dit houdt in Nederland in, dat het model WILD-ANIMALS-INTRA alleen gebruikt wordt indien de te certificeren dieren afkomstig zijn van één van deze aangewezen natuurgebieden:
[Aangewezen en gepubliceerde natuurterreinen \(rvo.nl\)](#)

5.3.8 Kameelachtigen

- dat ze geïdentificeerd zijn d.m.v. een conventioneel oormerk in beide oren of d.m.v. een chip;
- de dieren hebben minimaal de laatste 30 dagen voor vertrek permanent op het bedrijf van herkomst verbleven;
- de dieren vertonen geen klinische tekenen of symptomen van voor kameelachtigen in de lijst opgenomen ziekten tijdens het klinische onderzoek;
 - dat ze afkomstig zijn van een inrichting waar in de laatste 30 dagen voor het vertrek geen melding is gemaakt van infectie met het rabiësvirus bij gehouden landdieren;
- dat de dieren afkomstig zijn van een inrichting waar in de laatste 42 dagen voor het vertrek geen melding is gemaakt van infectie met *Brucella abortus*, *B. melitensis* en *B. suis* (check blokkade lijst [NVIC](#)). De dieren zijn onderzocht op Brucellose (serologie)⁴ binnen 30 dagen voor vertrek;
- de inrichting voldoet aan de eisen van het bewakingsprogramma t.a.v. Tuberculose⁵. Dat houdt het volgende in:
 - a) een post-mortemkeuring van alle geslachte kameelachtigen afkomstig van de inrichting;
 - b) een post-mortemonderzoek van alle gestorven kameelachtigen ouder dan een jaar;
 - c) een jaarlijkse diergezondheidsinspectie door een dierenarts;
 - d) een jaarlijkse test met negatief resultaat van alle kameelachtigen in de inrichting die voor fokdoeleinden worden gehouden (alle niet gecasteerde alpaca's en lama's ouder dan 1 jaar en alle kamelen en dromedarissen ouder dan 2 jaar vallen hieronder).
- indien export naar een lidstaat of een EER/EVA-land met een IBR vrij status een practicus verklaring dat er op het bedrijf de laatste 30 dagen voor vertrek geen klinische symptomen van IBR zijn vastgesteld;
- de dieren zijn afkomstig van een inrichting die zich bevindt in een gebied met een straal van ten minste 150 km rond die inrichting waarin infectie met het virus van epizoötische hemorragische⁶ ziekte;
- de dieren zijn afkomstig van een inrichting waar in de laatste 15 dagen voor het vertrek geen melding is gemaakt van miltvuur bij hoefdieren;
 - in de inrichtingen is in de laatste twee jaar voor de datum van vertrek van de zending geen melding gemaakt van surra⁷;
- de dieren voldoen aan de eisen t.a.v. BT (zie [BT-07](#));
- dat de exploitant verklaart dat er zich geen abnormale sterftegevallen met onbekende oorzaak hebben voorgedaan in de inrichting van herkomst (zie bijlage 17);

⁴ Onderzoek op Brucellose bij kameelachtigen kan alleen uitgevoerd worden bij het WBVR en dus niet bij de GD, zoals voor runderen wel mogelijk is. Een negatieve uitslag *B. melitensis* is voldoende.

⁵ Hierbij kan gebruik gemaakt worden van het door de dierenarts-practicus ingevulde controleformulier tuberculatie (zie Bijlage 13).

⁶ Nederland is 'nog' vrij van EHD, volg m.b.t. EHD het invulvoorbeeld.

⁷ Aangezien NL al vrij is sinds de aangifteplicht voor Surra van kracht is, zijn de eisen rondom Surra niet los opgenomen in het werkvoorschrift.

5.3.9 Hertachtigen

- dat ze geïdentificeerd zijn d.m.v. een conventioneel oormerk in beide oren of d.m.v. een chip;
- dat de dieren minimaal de laatste 30 dagen voor vertrek permanent op het bedrijf van herkomst hebben verbleven;
- de dieren vertonen geen klinische tekenen of symptomen van voor hertachtigen in de lijst opgenomen ziekten tijdens het klinische onderzoek;
- dat ze afkomstig zijn van een inrichting waar in de laatste 30 dagen voor het vertrek geen melding is gemaakt van infectie met het rabiësvirus bij gehouden landdieren;
- dat de dieren afkomstig zijn van een inrichting waar in de laatste 42 dagen voor het vertrek geen melding is gemaakt van infectie met *Brucella abortus*, *B. melitensis* en *B. suis* (check blokkade lijst [NVIC](#));
- de inrichting voldoet aan de eisen van het bewakingsprogramma t.a.v. Tuberculose⁸. Dat houdt het volgende in:
 - a) een post-mortemkeuring van alle geslachte hertachtigen afkomstig van de inrichting;
 - b) een post-mortemonderzoek van alle gestorven hertachtigen ouder dan een jaar;
 - c) een jaarlijkse diergezondheidsinspectie door een dierenarts;
 - d) een jaarlijkse test met negatief resultaat van alle hertachtigen in de inrichting die voor fokdoeleinden worden gehouden (= alle niet gecasteerde hertachtigen ouder dan 1 jaar).
- indien export naar een lidstaat of EER/EVA-land met een IBR vrij status een practicus verklaring dat er op het bedrijf de laatste 30 dagen voor vertrek geen klinische symptomen van IBR zijn vastgesteld;
- de dieren zijn afkomstig van een inrichting die zich bevindt in een gebied met een straal van ten minste 150 km rond die inrichting waarin infectie met het virus van epizoötische hemorragische⁹ ziekte;
- de dieren zijn afkomstig van een inrichting waar in de laatste 15 dagen voor het vertrek geen melding is gemaakt van miltvuur bij hoefdieren;
- in de inrichtingen is in de laatste twee jaar voor de datum van vertrek van de zending geen melding gemaakt van surra¹⁰;
- dat de dieren voldoen aan de eisen t.a.v. BT (zie [BT-07](#));
- dat de exploitant verklaart dat er zich geen abnormale sterftegevallen met onbekende oorzaak hebben voorgedaan in de inrichting van herkomst (zie bijlage 17);

⁸ Hierbij kan gebruik gemaakt worden van het door de dierenarts-practicus ingevulde controleformulier tuberculinatie (zie Bijlage 13)

⁹ Nederland is 'nog' vrij van EHD, volg m.b.t. EHD het invulvoorbeeld.

¹⁰ Aangezien NL al vrij is sinds de aangifteplicht voor Surra van kracht is, zijn de eisen rondom Surra niet los opgenomen in het werkvoorschrift.

5.3.10 Andere gehouden hoefdieren

NB: De definities voor rund (alle bos, bubalus en bison soorten), schaap (alle ovis soorten), geit (alle capra soorten) en varken (alle suidae) zijn verruimd met de AHR en vallen buiten dit werkvoorschrift!

- dat ze geïdentificeerd zijn met oormerk, tatoeage of chip. Groepsidentificatie is ook toegestaan;
- de dieren vertonen geen klinische tekenen of symptomen van voor hoefdieren van de betrokken soorten in de lijst opgenomen ziekten tijdens het klinische onderzoek;
- dat ze afkomstig zijn van een inrichting waar in de laatste 30 dagen voor het vertrek geen melding is gemaakt van infectie met het rabiësvirus bij gehouden landdieren;
- dat ze afkomstig zijn van een inrichting waar in de laatste 42 dagen voor het vertrek geen melding is gemaakt van infectie met *Brucella abortus*, *B. melitensis* en *B. suis* (check blokkade lijst [NVIC](#));
- dat ze afkomstig zijn van een inrichting waar in de laatste 42 dagen voor het vertrek geen melding is gemaakt van infectie met het Mycobacterium tuberculosis-complex (*M. bovis*, *M. caprae* en *M. tuberculosis*) (check blokkade lijst [NVIC](#));
- dat ze afkomstig zijn van een inrichting die zich bevindt in een gebied met een straal van ten minste 150 km rond die inrichting waarin de laatste twee jaar voor het vertrek in geen enkele inrichting melding is gemaakt van infectie met het virus van epizoötische hemorragische ziekte; (check [ADIS](#)¹¹);
- dat de dieren afkomstig zijn van een inrichting waar in de laatste 15 dagen voor het vertrek geen melding is gemaakt van miltvuur bij hoefdieren;
- in de inrichtingen is in de laatste twee jaar voor de datum van vertrek van de zending geen melding gemaakt van surra¹²;
- dat wanneer die dieren behoren tot de families *Antilocapridae*, *Bovidae*, *Camelidae*, *Cervidae*, *Giraffidae*, *Moschidae* of *Tragulidae*, de dieren voldoen aan de eisen t.a.v. BT (zie [BT-07](#));
- dat de exploitant verklaart dat er zich geen abnormale sterftegevallen met onbekende oorzaak hebben voorgedaan in de inrichting van herkomst (zie bijlage 17);

¹¹ Tip: naar beneden scrollen tot 'Animal disease information' -> link 'summary of the number of outbreaks and the date of the last outbreak notified to the European Union' openen en/of jaartal onder 'Overviews of animal disease info from previous years' openen).

¹² Aangezien NL al vrij is sinds de aangifteplicht voor Surra van kracht is, zijn de eisen rondom Surra niet los opgenomen in het werkvoorschrift.

5.3.11 In gevangenschap levende vogels

- dat ze sinds de geboorte of gedurende ten minste 21 dagen voor het vertrek hebben verbleven in een geregistreerde of geconsigneerde inrichting. Dit moet door de exploitant worden aangetoond met een verklaring van de exploitant (zie bijlage 15), die de certificerend dierenarts inneemt voor het dossier;
- dat ze afkomstig zijn uit koppels die geen klinische tekenen vertonen of aanleiding geven tot vermoedens van in de lijst opgenomen ziekten voor vogels (de lijst conform bijlage bij Vo. 2018/1882 (NCD, HPAI, LPAI en psittacose);
- dat ze, indien de dieren de Unie zijn binnengekomen vanuit een derde land of een gebied of zone daarvan, in quarantaine geplaatst zijn overeenkomstig de voorschriften voor binnenkomst in de Unie in de erkende quarantaine-inrichting (= 30 dagen in erkende vogelquarantaine en onderzoek op AI en NCD, zie hiervoor werkvoorschrift [HT-ECOL-QA-WV01](#);
- de dieren (orde Psittaciformes) zijn afkomstig van een inrichting waar gedurende de laatste 60 dagen voor het vertrek geen aviaire chlamydie (=psittacose) bevestigd is;
- indien de dieren (orde Psittaciformes) wel afkomstig zijn van een inrichting waar in de laatste 60 dagen voor het vertrek aviaire chlamydie is vastgesteld, zij getest zijn op aviaire chlamydie ten minste 14 dagen na het contact met mogelijke positieve vogels;
- zie het invulvoorbeeld, bijlage 5 voor de verschillende verklaringen rondom aviaire chlamydie. Deze worden gecontroleerd via de overzichten geblokkeerde bedrijven van NVIC: [NVWA | Diergezondheid en zoönosen](#)

NB: Zie voor papegaaiachtigen die vallen onder de orde Psittaciformes, de volgende link: [Papegaaiachtigen](#).

NB1: het bedrijf (plaats van vertrek) moet een UBN hebben en met de status *GELDIG* in TRACES staan. Dit geldt ook voor bedrijven met minder dan 250 vogels;

NB2: In augustus 2026 is er een brief verstuurd naar exporteurs van vogels. Hierin is o.a. aangegeven wat de NVWA van de exporteurs verwacht m.b.t. de informatie in de aanvraag, tijdens de certificering en ook dat de controle van de dieren mogelijk moet zijn en dat daarom aanbieden in de reiskisten niet langer is toegestaan. Vogels die zich ten tijde van de certificering reeds in de reiskisten bevinden, worden niet gecertificeerd.

Een brief is een momentopname, daarom is in de brief verwezen naar: [Exportcertificering aanvragen voor in gevangenschap levende vogels | NVWA](#)

Hier zal te allen tijde de meest actuele informatie rondom de certificering van vogels vindbaar zijn. Hier kan dus ook naar worden verwezen indien niet wordt voldaan aan de gecommuniceerde lijn rondom exportcertificering van vogels. Indien de exporteur de brief per abuis niet heeft ontvangen, of nieuw is in de branche dan wordt verwezen naar:

[Exportcertificering aanvragen voor in gevangenschap levende vogels | NVWA](#)

5.3.11.1 Identificatie

- ten aanzien van identificatie zijn voor in gevangenschap levende vogels (m.u.v. Psittacidae én vogels die vallen onder CITES) geen eisen voorgeschreven. Dit neemt niet weg dat geslachtsnaam en soortnaam (latijns) en aantal wel in Deel I onder I.30 van het certificaat opgenomen moeten zijn. Dit mag ook via een ingevoegde pdf onder I.17.
- de taxonomie in TRACES (onder I.30) gaat niet verder dan de geslachtsnaam, daarom wordt in het geval er geen unieke identificatie is, zoals bij in gevangenschap levende vogels (m.u.v. Psittacidae en vogels die vallen onder CITES) de soortnaam plus het aantal vogels vermeld onder het vrije invulveld Identificatie onder I.30.

NB: Als voorbeeld voor geslachtsnaam en soortnaam. *Neophema* is de geslachtsnaam. De *Neophema* kent zes soorten: De soortnamen zijn:

- *Neophema chrysogaster*
- *Neophema chrysostoma*
- *Neophema elegans*
- *Neophema petrophila*
- *Neophema pulchella*
- *Neophema splendida*

- er wordt een steekproef uitgevoerd (met behulp van de exploitant) van de ID-nummers van 10%, met een minimum van 5 en een maximum van 25 vogels.

Indien hier aanleiding toe is, mag het percentage van de steekproef worden verhoogd; dit is aan de certificerend dierenarts.

- zie [Species+](#) om te controleren of de geslachtsnaam en soortnaam opgegeven door de exploitant om een CITES-soort gaat. Species+ is ook beschikbaar als gratis app.

5.3.11.2 Psittacidae: Papegaaiachtigen van Afrika en de Nieuwe wereld

De dieren voldoen aan de eisen zoals gesteld onder 5.3.11 en hier bovenop komen de volgende eisen:

- de dieren hebben een gesloten pootring, een breekring of chip met een uniek alfanumeriek nummer;
- op het Traces certificaat Deel I wordt de geslachtsnaam en soortnaam (Latijns) en het ID van de vogels (per stuk) vermeld onder punt I.30. In het vrije invulveld Identificatie wordt zowel de soortnaam als het unieke identificatienummer ingevuld.

NB: Zie voor de papegaaiachtigen die vallen onder de familie Psittacidae de volgende link: [Papegaaien van Afrika en de Nieuwe Wereld](#)

NB1: Voor papegaaiachtigen (Psittacidae) geldt dat met ingang van 1 september 2026 er geen exportcertificaten meer af worden gegeven voor in gevangenschap levende vogels die binnen de EU worden geëxporteerd en **niet** zijn voorzien van een conforme pootring of niet zijn voorzien van een microchip.

De eisen voor de ringen zijn onder andere:

- mogen niet herbruikbaar zijn,
- moeten van niet-afbreekbaar materiaal zijn,
- mogen niet vervalsbaar zijn,
- moeten gedurende het leven van het dier gemakkelijk leesbaar zijn,
- moeten zo zijn ontworpen dat zij stevig aan het dier bevestigd blijven zonder schadelijk te zijn voor het dier,
- de maatvoering moet passend zijn niet te verwijderen van de poot zonder de ring te beschadigen enz..

De volgende vermelding moet zichtbaar, leesbaar en onuitwisbaar op de ringen zijn weergegeven: de alfanumerieke identificatiecode als bedoeld in artikel 76, lid 1, van Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/2035.

Dit alles is op grond van de volgende wet- en regelgeving:

- Verordening (EU) 2016/429 artikel 117
- Verordening (EU) 2019/2035, artikel 76
- Uitvoeringsverordening (EU) 2021/520, artikel 10 bijlage II, deel 1

De OD beoordeelt de pootringen vanaf 1 september 2026 aan de hand van deze wettelijke eisen. Wordt hier niet aan voldaan, dan wordt de export voor deze vogels geweigerd.

5.3.11.3 CITES-vogel

De dieren voldoen aan de eisen zoals gesteld onder **5.3.11. in gevangenschap levende vogels** en hier bovenop komen de volgende eisen:

- op het Traces certificaat Deel I wordt de geslachtsnaam en soortnaam (Latijns) en het ID van de vogels vermeld onder punt I.30. In het vrije invulveld Identificatie wordt zowel de soortnaam als het unieke identificatienummer ingevuld;
- als een deel van de aangeboden vogels Bijlage B niet geringd is, dan wordt in de steekproef zoals bovenstaand omschreven de CITES-administratie bekeken;
- bij iedere aangeboden CITES-vogel Bijlage A en B kan de exploitant de CITES-administratie tonen.

Zie voor extra punten van aandacht per CITES-vogel, afhankelijk van de Bijlage A, B, C de volgende informatie:

CITES-vogel Bijlage A

- indien het gaat om een CITES-vogel Bijlage A, dan moet het dier geringd zijn met een gesloten pootring (of in bepaalde gevallen een microtransponder). De ring mag er niet af kunnen.
- de CITES-vogel wordt per stuk opgenomen onder I.30;
- bij een verplaatsing binnen de EU moet er bij een Bijlage A soort altijd een EU-certificaat zitten. Dit wordt uitgelegd als het paspoort van de CITES-vogel. Zie voor een voorbeeld bijlage 24. Indien dit certificaat niet bij de vogel getoond kan worden, direct contact met Team Natuur van de NVWA. Dit dier kan niet weg!
- een CITES-vogel Bijlage A heeft altijd een CITES-administratie (zie voor meer informatie over de administratie de informatie onder CITES-vogel Bijlage B).

NB: Ter informatie: voor Bijlage A vogels is een aantal CITES-soorten uitgesloten voor de CITES-administratie eis. Zie voor de soorten die zijn vrijgesteld de soorten in Bijlage X van het [Besluit activiteiten leefomgeving](#). (artikel 11.103).

Indien vogels worden verplaatst naar een andere lidstaat, **dan is de uitsluiting voor administratie n.v.t.** aangezien dit is gestoeld op Nationale wetgeving.

CITES-vogel Bijlage B

- een Bijlage B CITES-vogel hoeft niet geringd te zijn, maar moet (indien niet geringd) dan wel staan opgenomen in de CITES-administratie¹³.
- de CITES-administratie, en waar deze aan moet voldoen is belegd bij RVO, zie de volgende [link](#) en klik op 'Format voor CITES-administratie';
- indien de Bijlage B CITES-vogel wel geringd is, dan is deze vrijgesteld van de verplichting om opgenomen te staan in de CITES-administratie, maar deze is wel per stuk opgenomen onder I.30;
- bij verplaatsing van een Bijlage B soort moet altijd een factuur/invoice getoond kunnen worden. Dit is vormvrij, voorbeelden hiervan zijn opgenomen in de volgende [map](#) (interne NVWA map).
- de exploitant moet te allen tijde aan kunnen tonen waarvandaan hij/zij aan de CITES-soort is gekomen, ook indien deze is vrijgesteld van de CITES-administratie eis bij CITES-soort Bijlage B.

CITES-vogel Bijlage C

- een naadloos gesloten pootring is voor Bijlage C vogels niet vereist. Bijlage D is in deze niet van toepassing.

Let wel op de eisen t.b.v. I.30. Ook voor deze vogels wordt onder I.30 geslachtsnaam, soortnaam en aantal vermeld zoals voorgeschreven onder het kopje CITES-vogel.

NB: Op het moment dat er inheemse vogels worden aangeboden voor export. Dit zijn alle vogels die van nature in Europa voorkomen. Dan moeten deze zijn voorzien van een passende, naadloos gesloten, niet-verwijderbare pootring. Dit geldt ook voor kleurmutanten (afwijking van wildkleur).

Bij afwijkingen neem contact op met het piket van Team Natuur. Dit kan via KCC: [0900-03 88](tel:0900-0388), die brengen je in contact met de dienstdoende collega van Team Natuur

¹³ Voor beschermde dieren is een aparte CITES-administratie voorgeschreven zoals bedoeld in artikel 11.103 van het Besluit activiteiten leefomgeving en artikel 4.32 van de Omgevingsregeling.

5.3.11.4 Tentoonstelling vogels

Verzamelen

- vóór de verplaatsing naar een tentoonstelling mogen de exploitanten de vogels in een geregistreerde inrichting verzamelen, mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- a) de in gevangenschap levende vogels blijven niet meer dan 12 uur in die inrichting;
- b) op het moment van het verzamelen worden in de inrichting alleen in gevangenschap levende vogels gehouden die voor de desbetreffende tentoonstelling bestemd zijn (d.w.z. voor alle aanwezige vogels is een inschrijvingsbewijs voor dezelfde tentoonstelling aanwezig);
- c) alle in gevangenschap levende vogels die in de inrichting zijn verzameld, komen rechtstreeks van geregistreerde of erkende inrichtingen waar zij ononderbroken worden gehouden;
- d) van alle inrichtingen van herkomst is een verklaring door de exploitant conform bijlage 15 aanwezig.

Verplaatsen vanaf een internationale tentoonstelling

Voor het verplaatsen vanaf een internationale tentoonstelling zijn verschillende scenario's denkbaar. Voor de volledigheid zijn de verschillende scenario's onderstaand opgesomd. Zo kan de OD de verschillende scenario's op het moment van certificering vanaf een internationale tentoonstelling onderscheiden.

Vogels uit een andere EU-lidstaat terug naar de plaats van oorsprong¹⁴

- vóór de verplaatsing van vogels afkomstig uit een andere EU-lidstaat vanaf een internationale tentoonstelling in Nederland die teruggaan naar de plaats van oorsprong in de andere EU-lidstaat is geen nieuw¹⁵ certificaat vereist en kan worden verplaatst op grond van het certificaat afgegeven in de EU-lidstaat van oorsprong.

NB: deze vogels zijn dus niet verkocht en gaan mee terug met de betrokken exploitant, zoals opgegeven in het certificaat afgegeven in de EU-lidstaat van oorsprong.

Dit kan op grond van de volgende voorwaarden:

1. de verplaatsing terug naar de plaats van oorsprong vindt plaats binnen de geldigheidsperiode van het door de bevoegde autoriteit van de lidstaat van oorsprong afgegeven certificaat, te noemen 10 dagen;
2. de vogels zijn tijdens de tentoonstelling niet in contact gekomen met vogels met een lagere gezondheidsstatus.

¹⁴ In dit scenario hoeft het certificaat van oorsprong niet additioneel te worden afgetekend door een officiële dierenarts van de NVWA.

¹⁵ Het is ook in dit scenario mogelijk dat er een certificaat wordt afgegeven in het land waar de tentoonstelling plaatsvindt (te noemen NL), gebaseerd op de informatie uit het certificaat afgegeven in het land van oorsprong. Dit zal in de praktijk weinig tot niet voorkomen, maar omdat het wel in de verordening is omschreven, is het ter volledigheid opgenomen.

Vogels uit andere EU-lidstaten NIET terug naar plaats van oorsprong

- vóór de verplaatsing van vogels afkomstig uit een andere EU-lidstaat vanaf een internationale tentoonstelling in Nederland die niet teruggaan naar de plaats van oorsprong in de andere EU-lidstaat, maar worden verplaatst naar een andere bestemming in een EU-lidstaat, wordt gebruikgemaakt van het certificaatmodel in bijlage 23;

Dit kan op grond van de volgende voorwaarden:

1. dit certificaat moet worden ondertekend en afgegeven door een officiële dierenarts van de NVWA;
2. de verplaatsing naar de nieuwe locatie vindt plaats binnen de geldigheidsperiode van het door de bevoegde autoriteit van de lidstaat van oorsprong afgegeven certificaat, te noemen 10 dagen;
3. de vogels zijn tijdens de tentoonstelling niet in contact gekomen met vogels met een lagere gezondheidsstatus;

Vogels afkomstig uit Nederland verplaatsen vanaf een tentoonstelling naar andere EU-lidstaat

- vogels afkomstig uit Nederland die deelnemen aan een tentoonstelling in Nederland moeten voldoen aan de gestelde eisen voor verplaatsing conform bijlage 5. Deze vogels kunnen NOOIT direct weg vanaf een tentoonstelling naar een andere lidstaat; er wordt in geen geval gebruikgemaakt van bijlage 23.

Daarop aanvullend zijn ook nog de volgende eisen voor bepaalde soorten vogels van toepassing:

5.3.11.5 Sierduiven, stadsduiven en wedstrijdduiven -*Columba livia domesticus*:

- dat ze zijn gevaccineerd tegen NCD in de laatste 12 maanden voor vertrek. Dit moet worden aangetoond d.m.v. een dierenartsenverklaring (zie bijlage 14). Bij meerdere koppels met verschillende entdata die samen worden geëxporteerd, zijn meerdere formulieren nodig. De dierenarts neemt de formulieren in en deze worden toegevoegd aan het dossier of als mediabestand toegevoegd aan MSPIN;
- voor de duiven gedefinieerd in de onderwerpregel kan bijlage 14 gebruikt worden om ook de identificatie van de te verplaatsen vogels te bevestigen. Dit document kan geupload worden in Traces Deel I onder I.17. Dan hoeven niet alle individuele dieren te worden opgevoerd onder I.30;

5.3.11.6 Hobbypluimvee naar NCD vrije landen (Finland en Zwitserland):

- dat ze niet gevaccineerd zijn tegen NCD. Dit moet de houder aantonen met de Verklaring door de exploitant (bijlage 15), die door de certificerend dierenarts wordt ingenomen en aan het exportdossier wordt toegevoegd;
- dat ze 14 dagen voor het vertrek geïsoleerd zijn geweest, hetzij in de inrichting van oorsprong onder toezicht van een OD, hetzij in een erkende quarantaine-inrichting, waar:
 - in de laatste 21 dagen voor het vertrek geen in gevangenschap levende vogels zijn gevaccineerd tegen NCD;
 - dat ze in de laatste 14 dagen voor het vertrek negatief getest zijn d.m.v. een serologische test voor NCD.

NB: Per 1 juli 2014 geldt voor papegaaiachtigen een verbod op het te jong scheiden van ouderdieren en jongen. De leeftijd waarop papegaaiachtigen gescheiden mogen worden, verschilt per soort. Indien er jonge vogels worden aangetroffen, kan dit gecontroleerd worden via bijlage I van het Besluit houders van dieren. Hier staat per soort wat de minimumleeftijd is waarop ouderdieren en jongen gescheiden mogen worden.

Ook voor met de hand grootgebrachte papegaaiachtigen is bovenstaand van kracht. Deze vogel(s) kun je herkennen aan: vogel welke niet volledig in het volwassen verenkleed zit is mogelijk te jong gescheiden van de ouders. Daarnaast moeten dieren zelfstandig kunnen eten voordat ze vervoerd mogen worden.

5.3.12 Dieren behorende tot een geregistreerd reizend circus of dierennummer

- dat het circus geregistreerd is d.m.v. een registratiebewijs, afgegeven door de autoriteit;
- dat het verplaatsingsdocument¹⁶ (zie bijlage 16) op de dag van inspectie bijgewerkt en volledig is;
- dat voor de plaats van het vertrek geen veterinaire rechtelijke verbodsbepalingen gelden in verband met een ziekte waarvoor een dier in het circus vatbaar is;
- dat voor de plaats van bestemming geen veterinaire rechtelijke verbodsbepalingen gelden in verband met een ziekte waarvoor een dier in het circus vatbaar is;
- dat de dieren klinisch gezond zijn;
- dat de paspoorten aanwezig en volledig ingevuld zijn (paardachtigen, honden, katten, fretten moeten paspoorten hebben conform de I&R regelgeving voor deze dieren, voor overige dieren paspoorten uitgeven door de bevoegde autoriteit, voor vogels mogen groepsaspoorten gebruikt worden);

NB: voor knaagdieren, lagomorphen, bijen/hommels is geen paspoort én geen verplaatsingsdocument vereist.

- dat de verplichte testen en vaccinaties (gedurende de laatste twaalf maanden voor het vertrek) zijn uitgevoerd. Voor circusedieren specifiek zijn de volgende testen en vaccinaties verplicht (d.w.z. naast de eventuele andere verplichtingen):
 - runderen, schapen, geiten, kameelachtigen en hertachtigen een jaarlijkse test op infectie met *Brucella abortus*, *B. melitensis* en *B. suis*;
 - runderen, geiten en hertachtigen een jaarlijkse test op infectie met het *Mycobacterium tuberculosis*-complex (*M. bovis*, *M. caprae* en *M. tuberculosis*);
 - duiven zijn gevaccineerd tegen infectie met het virus van de ziekte van Newcastle;
 - honden/katten en andere carnivoren een geldige rabiës vaccinatie hebben;
- dat wanneer die dieren behoren tot de families *Antilocapridae*, *Bovidae*, *Camelidae*, *Cervidae*, *Giraffidae*, *Moschidae* of *Tragulidae*, de dieren voldoen aan de eisen t.a.v. BT (zie [BT-07](#));

NB: in NL mogen alleen bepaalde zoogdieren optreden in een circus, zie [link](#), (Bron: RVO) Ook dieren van andere diersoorten zoals vogels, reptielen, amfibieën en insecten mogen optreden in een circus.

¹⁶ Sinds de inwerkingtreding van de AHR Vo. 2016/429 is de verplichting van een locatie register en afstempeling hiervan door de OD vervallen.

5.3.13 *Controle vervoermiddel/transportmiddel*

Zie [HT-ECOL-ALDIU-01](#) en [HTSL-TRTPECOL-WLZVL-01](#).

De OD controleert:

dat voldaan is aan de beladingsnormen en reistijden zoals beschreven in [HTSL-TRTPECOL-WLZVL-01](#) Bijlagen 14 en 15.

5.3.14 *Fysieke controle (klinische keuring)*

Zie [HT-ECOL-ALDIU-01](#) en [HTSL-TRTPECOL-WLZVL-01](#).

ID-controle van grotere zendingen dieren is een at random check van 10% van de dieren, met een minimum van 5 en maximum van 20 dieren. Bij afwijkingen of andersoortige aanleiding wordt de steekproef vergroot.

5.4 **Certificering**

Zie [HT-ECOL-ALDIU-01](#).

Daarnaast heeft iedere inrichting een dierenregister (in-en uitslagregister) die ten minste de volgende gegevens bevat:

- de soorten, de categorieën, het aantal en de identificatie van de in de inrichting gehouden landdieren;
- de verplaatsingen van gehouden landdieren van en naar de inrichting, onder vermelding van:
 - de plaats van herkomst en de plaats van bestemming
 - de data waarop deze verplaatsingen plaatsvinden
 - het sterftecijfer van in hun inrichting gehouden landdieren

NB: zie ook bijlage 19, voorbeeld van een register.

Indien aan alle voorwaarden is voldaan, kan de OD door het invullen van Deel II van het Traces certificaat overgaan tot het opmaken van het diergezondheidscertificaat.

De OD:

- maakt een Traces-certificaat op voor de betreffende diersoort
- notificeert een verplaatsing van een circus in Traces

5.4.1 *E-CertNL*

Zie [HT-ECOL-ALDIU-01](#).

5.5 **Vertrek**

Zie [HT-ECOL-ALDIU-01](#).

6 Registratie en archivering

6.1 Registratie

Zie [HT-ECOL-ALDIU-01](#).

6.2 Archivering

Zie [HT-ECOL-ALDIU-01](#) en [HT-ECOL-Arch-01](#).

De OD neemt het volgende document (indien van toepassing) mee voor archivering:

- Verklaring door de exploitant.

NB: het wel of niet nodig zijn van de "Verklaring door de exploitant" (bijlage 17), benodigd voor het kunnen verklaren van de garantie hieromtrent opgenomen in Deel II van het certificaat staat opgenomen in de verschillende invulvoorbeelden. Voor vogels en bijen zijn dit aparte verklaringen, zie hiervoor bijlage 15 en 20.

7 Interventies

Toelichting op Afwijken van Voorschrift (TAV)

Als hoofdregel geldt dat van het NVWA interventiebeleid en/of de procedures en werkvoorschriften niet wordt afgeweken. Indien afwijken door specifieke feiten en omstandigheden ter plaatse door de toezichthouder als noodzakelijk wordt beoordeeld, dient altijd een TAV (Toelichting op Afwijken van Voorschrift) te worden opgemaakt, zoals beschreven in procedure [K-ALG03](#). Bij afwijken van het interventiebeleid wordt de Teamleider (TL) geïnformeerd. De TL is bevoegd om afwijken van het interventiebeleid al dan niet goed te keuren.

Interventies

Het algemene en specifieke interventiebeleid (te vinden zijn op de NVWA – Werkwijzer) is er op gericht duidelijkheid te geven over hoe de NVWA intervenueert als zij overtredingen constateert. De NVWA verstaat onder een interventie: elk instrument dat de NVWA gebruikt om naleving van wettelijke voorschriften te bevorderen. Indien wordt afgeweken van het interventiebeleid, bepaling van die noodzaak wordt gedaan door de IG NVWA, de Hoofdinspecteur of het afdelingshoofd, wordt altijd een TAV (Toelichting op Afwijken van Voorschrift) opgemaakt.

7.1 Corrigerende interventies

Zie [HT-ECOL-ALDIU-01](#).

7.2 Sanctionerende interventies

Zie [HT-ECOL-ALDIU-01](#).

8 Arbo, milieu en veiligheid

Zie ook de [NVWA - Werkwijzerpagina over ARBO](#).

9 Bijlagen

Onderstaande bijlagen zijn gepubliceerd als aparte documenten:

- Bijlage 1 Invulvoorbeeld Traces voor honden, katten en fretten CANIS_FELIS_FERRETS_INTRA
- Bijlage 1a Invulvoorbeeld Traces voor honden, katten en fretten CANIS_FELIS_FERRETS_INTRA (niet kunnen voldoen eisen niet-commercieel verkeer)
- Bijlage 2 Invulvoorbeeld Traces Kameelachtigen CAM_INTRA_X
- Bijlage 3 Invulvoorbeeld Traces Hertachtigen CER_INTRA_X
- Bijlage 4 Invulvoorbeeld Traces Overige hoefdieren OTH_UNGULATES_X
- Bijlage 5 Invulvoorbeeld Traces vogels CAPTIVE_BIRDS_INTRA
- Bijlage 6a Invulvoorbeeld Traces hommels BBEE_INTRA
- Bijlage 6b Invulvoorbeeld Traces honingbijen HBEE_INTRA
- Bijlage 7 Invulvoorbeeld Traces geconsigneerde inrichtingen CONFINED_LIVE_INTRA
- Bijlage 8 Aviaire influenza gevaccineerde geconsigneerde inrichtingen (intern)
- Bijlage 9 Invulvoorbeeld Traces overige carnivoren OTHCARN_INTRA
- Bijlage 10 Invulvoorbeeld Traces Kameelachtigen slacht CAM_INTRA_Y
- Bijlage 11 Invulvoorbeeld Traces Hertachtigen slacht CER_INTRA_Y
- Bijlage 12 Invulvoorbeeld Traces Overige hoefdieren OTH_UNGULATES_Y
- Bijlage 12 a invulvoorbeeld Traces Wilde landdieren WILD_ANIMALS_INTRA
- Bijlage 12 b Reizend circus/dierennummer INTRA
- Bijlage 13 Controleformulier V-Z tuberculatie
- Bijlage 14 Verklaring NCD vaccinatie duiven
- Bijlage 15 Verklaring door de exploitant vogels
- Bijlage 16 Verplaatsingsregister
- Bijlage 17 Verklaring door de exploitant algemeen
- Bijlage 18 Practicus verklaring IBR kameel- en hertachtigen
- Bijlage 19 Dierenregister
- Bijlage 20 Verklaring door de exploitant bijen
- Bijlage 21 Lijst dierziekte voor certificering van overige dieren (intern)
- Bijlage 22 Invulvoorbeeld Traces Primaten CONFINED_PRIMATE_INTRA
- Bijlage 23 Invulvoorbeeld Traces vanaf een vogeltentoonstelling
- Bijlage 24 Voorbeeld EU-certificaat CITES-soort (bijlage A)
- Bijlage 25 Werkwijze Huis- en hobbydierenlijst bij certificering (intern)